

افزایش قدرت چانه‌زنی ایران در مذاکرات گازی

پایگاه خبری فکر اقتصادی- اکنون ایران در حالی نام دومین دارنده ذخایر گازی در دنیا را یدک می‌کشد که قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، صنعتی به نام صنعت گاز نداشت. عنوانی که کشف و توسعه مخازن گازی آن را ساخته و در این میان، نقش یک میدان گازی مشترک که بزرگ‌ترین میدان گازی جهان محسوب می‌شود، غیر قابل انکار است.

به گزارش ایسنا، بر اساس گزارش بررسی آماری سالانه شرکت بریتیش پترولیوم (BP) در پایان سال ۲۰۱۷ میلادی، ایران از لحاظ حجم ذخایر گاز با دارا بودن ۳۳,۲۰۰ تریلیون مترمکعب گاز پس از روسیه در مقام دوم جهان قرار دارد و سهمی معادل ۱۷.۲ درصد از ذخایر گازی را به خود اختصاص داده است. کشورهای قطر و ترکمنستان نیز در رده‌های بعدی جای گرفته‌اند.

ایران با تولید سالانه ۲۲۳ میلیارد و ۹۰۰ میلیون متر مکعب گاز پس از آمریکا و روسیه در رتبه سوم کشورهای تولیدکننده گاز جهان قرار دارد و در این زمینه سهم ۶,۱ درصدی را از آن خود کرده است.

تورق پرونده صادرات گاز ایران

بهره‌برداری یک به یک از طرح‌های توسعه‌ای پارس جنوبی طی سال‌های گذشته و افزایش خطوط انتقال گاز در قدم اول باعث شد تقریباً همه نقاط شهری و روستایی، از نعمت گاز بهره‌مند شوند. طبق آخرین آمار سهم این سوخت پاک در سبد انرژی به بیش از ۷۰ درصد رسیده است و در این میان سهم پارس جنوبی از تأمین گاز داخلی نیز ۷۰ درصد اعلام شده است. البته افزایش ظرفیت برداشت گاز از بزرگ‌ترین میدان گازی جهان موجب شده برنامه صادرات گاز نیز روی میز قرار بگیرد.

نخستین قرارداد صادرات گاز ایران در پی توافق کلی توسعه همکاری‌ها بین ایران و روسیه امضا شد. پس از آن با پایان یافتن جنگ تحمیلی، صادرات گاز و درآمد ارزی حاصل از آن در کانون توجه تصمیم‌گیران در ایران قرار گرفت و صادرات گاز به روسیه جای خود را به صادرات گاز به ترکیه داد.

صادرات گاز ایران تاکنون به کشورهای ترکیه، عراق، ارمنستان،

آذربایجان و نخجوان انجام شده است. قرارداد با این کشورها گاهی در قالب قراردادهای درازمدت، گاهی در قالب قراردادهای کوتاه مدت سوآپ و یا در قالب تها تر برق و گاز امضا شده است. پس از قطع صادرات گاز ایران به روسیه، ترکیه به عنوان بزرگترین مشتری گاز طبیعی ایران در نظر گرفته شد. قرارداد ۲۵ ساله صادرات گاز ایران و ترکیه، در سال ۱۳۷۴ امضا و از سال ۱۳۸۱ صادرات گاز ایران به این کشور آغاز شد.

قرارداد صادرات گاز ایران به ارمنستان نیز با هدف تها تر گاز و برق امضا شد که بر اساس آن، ارمنستان در ازای هر مترمکعب گاز، ۳ کیلووات ساعت برق به ایران تحویل می‌دهد. عراق نیز گاز را برای دو مقصد بغداد و بصره دریافت می‌کند. آذربایجان و نخجوان نیز از دیگر مشتریان گاز ایران هستند.

سهم ایران از بازار جهانی گاز چقدر است؟

ایران اکنون حدود ۱.۵ درصد بازار جهانی صادرات گاز را در اختیار دارد، اما با توجه به دارا بودن ذخایر عظیم گازی که عمده آن در میدان گازی پارس جنوبی واقع شده است، توان افزایش سهم خود در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی گاز را دارد. ایران تلاش می‌کند با توسعه همه فازهای ۲۴ گانه پارس جنوبی و پیشتازی از قطر، همسایه جنوبی خود علاوه بر بسترسازی برای صادرات گاز، سهم خود را از بازار جهانی گاز به حداقل ۱۰ درصد افزایش دهد. بر این اساس، صادرات روزانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب گاز در برنامه ششم توسعه هدفگذاری شده که البته اولویت بازار صادراتی گاز ایران، کشورهای همسایه است.

مقصد بعدی صادرات گاز قاره اروپاست؛ پس از جهش در افزایش تولید گاز ایران، امکان صادرات سالانه ۳۰ میلیارد مترمکعب گاز به اروپا وجود خواهد داشت، بر این اساس، ایران در نظر دارد در بلندمدت، سهمی از بازار انرژی این قاره را در اختیار بگیرد.

چه اتفاقی باعث توسعه گازرسانی و صادرات گاز شد؟

بهره‌برداری از طرح‌های توسعه‌ای فازهای ۱۲ تا ۲۴ پارس جنوبی و پالایشگاه‌های گازی احداث‌شده در منطقه عسلویه، توسعه زیرساخت‌های لازم برای انتقال گازهای تولیدی این فازها از جمله خطوط ششم، هفتم، هشتم، نهم و یازدهم سراسری، اختصاص ۴۸۷ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی به بخش نیروگاهی و اختصاص ۲۹۸ میلیارد مترمکعب گاز

طبیعی به بخش صنایع در هفت سال اخیر، تأثیر قابل توجهی در حفظ محیط زیست و صرفه‌جویی ارزی ناشی از جایگزینی گاز با سایر فرآورده‌های میان تقطیر به همراه داشته است.

به زودی، دو پالایشگاه گازی با ظرفیت فرآورش ۱۱۰ میلیون مترمکعب گاز ترش استحصال شده از میدان پارس جنوبی با **حضور رئیس‌جمهوری** افتتاح می‌شود که متعلق به فازهای ۱۳ و ۲۲ تا ۲۴ است. با افتتاح این فازها و تکمیل بخش پالایشگاهی فاز ۱۴، از پارس جنوبی فقط فاز ۱۱ باقی می‌ماند.

تولید گاز از ۱۰ فاز نخست پارس جنوبی در سال ۱۳۹۲ نزدیک به ۲۸۵ میلیون مترمکعب بود که با شتاب در روند توسعه این میدان، حجم تولید گاز از این میدان مشترک افزایش قابل توجهی یافت. اکنون تولید گاز از این میدان از روزانه ۶۰۰ میلیون مترمکعب فراتر رفته که افزون بر رفع نیاز داخل، سبب پیشی گرفتن از قطر در برداشت از این میدان نیز شده است.

گاز تحریم نمی‌شود

توسعه مخازن گازی در حالی صورت می‌گیرد که کارشناسان بر این باورند که هرچقدر بتوانیم بیشتر خودمان را در تجارت جهانی گاز درگیر کنیم از نظر توان سیاسی و اقتصادی به نفع کشور است.

حال در روزهایی که آمریکا باز هم با تحریم نفت ایران را اشاره گرفته است و پیش‌بینی می‌شود صادرات نفت ایران تا ۸۰۰ هزار بشکه هم کاهش یابد ایران می‌تواند با توسعه صادرات گاز جایگاه خود را در بازارهای جهانی حفظ کند؛ زیرا **به گفته** غلامرضا منوچهری - معاون سابق مدیرعامل شرکت ملی نفت در امور مهندسی و توسعه - صادرات گاز شامل تحریم‌های نفتی نمی‌شود زیرا صادرات به صورت خط لوله است و ال ان جی نیست و فرآیند آن به روابط دو کشور بستگی دارد.

افزایش قدرت چانه‌زنی ایران

در این راستا نرسی قربان - تحلیلگر ارشد حوزه انرژی - با تأکید بر این‌که افتتاح فازهای جدید پارس جنوبی یک موفقیت چشم‌گیر برای ایران است به ایسنا گفت: افتتاح این فازها هم تأمین مصارف گاز آتی کشور و هم پتانسیل صادرات گاز را فراهم می‌کند.

وی ادامه داد: البته صادرات گاز مشابه صادرات نفت نیست که

بلافاصله بعد از تولید توسط نفتکشها منتقل شود. صادرات گاز مستلزم احداث خطوط انتقال و یا مایع کردن گاز برای حمل با کشتی است که این مسائل نیازمند چندین سال مذاکره و سرمایه‌گذاری است.

قربان با تاکید بر این‌که افتتاح فازهای پارس جنوبی قدرت چانه‌زنی ایران را در مذاکرات افزایش می‌دهد، اظهار کرد: یکی از مشکلاتی که تاکنون سر راه صادرات گاز وجود داشت، این بود که خریداران می‌گفتند ایران نمی‌تواند در فصل زمستان فرآیند صادرات گاز را بدون خلل انجام دهد و در همه قراردادهای این موضوع ذکر می‌شد که شرکت ملی گاز تأمین بدون مشکل گاز را در فصل زمستان به صورت قطعی تعهد نمی‌کرد.

این تحلیلگر ارشد حوزه انرژی ادامه داد: اما با افتتاح فازهای پارس جنوبی هم فرآیند گازرسانی به صنایع داخلی بدون مشکل شده و هم مشکلاتی که سر راه صادرات گاز وجود داشت برداشته شده و پتانسیل ایران برای امضای قراردادهای افزایش داده است.

به گفته قربان، ایران اکنون با توسعه فازهای پارس جنوبی، کمبودی در داخل ندارد و نیاز همه بخشها و صنایع به گاز تأمین شده است، گاز مازاد می‌تواند برای صادرات اختصاص یابد.